

Seksuaalinen kaltoinkohtelu/seksuaalisuutta loukkaava väkivalta

Lapsen ja nuoren seksuaalisesta kaltoinkohtelusta

Seksuaalisuus on perustarve

KESKUSTELUKUVA 5

Johon kuuluvat

- yhteenkuuluvuuden
- rakkauden
- aistillisuuden
- lämmön – läheisyyden
- Kontaktin
- fyysisen tyydytyksen
- Avoimuuden
- ja turvallisuuden tunteet

Seksuaalisuus on läsnä koko elämän mm. sukupuoliroolit, naiseksi, mieheksi kasvaminen.

Joskus kielteiset tunteet ilmenevät seksuaalisina tekoina esim. ahdistus pakonomaisena itsetyydytyksenä, joskus persoonallisuushäiriö raiskauksena, joka on vihaa, vallan käyttöä, sadismia. Sairaalloinen mustasukkaisuus, nöyryytys, alistaminen ja esineellistäminen liittyvät myös persoonallisuuden häiriöihin. (Heikinheimo & Tasola 2004; Väänänen 2000;.)

Kaltoinkohtelija saattaa itse olla seksuaalisen kaltoinkohtelun uhri

Kulttuurin merkitys



Lapsen/nuoren seksuaalinen kaltoinkohtelu/seksuaalisuutta loukkaava väkivalta

- Lapsen seksuaalisella kaltoinkohtelu tarkoitetaan fyysistä tai psyykkistä seksuaalista tekoa, joka voi vahingoittaa lapsen kehitystä.
- Tällaisia tekoja ovat mm. sanalliset tai ei-sanalliset seksuaaliset ehdotukset, seksuaalinen koskettelu tai katseleminen tai siihen pakottaminen, yhdyntä sekä pornografiaan ja prostituutioon liittyvät teot.
- Jos toinen henkilö suorittaa tiedottomassa tilassa olevalle jonkin seksuaalisen teon, se on raiskaustilanne.
- Myös luvatta kuvaaminen seksuaalisiin tarkoituksiin ja seksuaalisten kuvien levittäminen internetin kautta ovat seksuaalista kaltoinkohtelua.
- Seksuaalinen ahdistelu: Naistenjoukkoahdistelu /taharrush gamae on rikos

Lapsen/nuoren seksuaalinen kaltoinkohtelu/seksuaalisuutta loukkaava väkivalta

- Teoilla pyritään kiihottamaan ja/tai hallitsemaan lasta tai nuorta. Teko voi olla pakottava tai väkivaltainen tai se voi perustua lapsen tai nuoren houkuttelemiseen.
- Vaikka tekoon ei liittyisi pakkoa, on siinä silti kysymys rikollisesta toiminnasta. Insestistä puhutaan silloin, kun on kysymys perheen piirissä tapahtuneesta hyväksikäytöstä. Suojaikäraja 16 v, perheessä 18 v.
- Kaltoinkohtelua voi tapahtua kasvotusten, puhelimen tai internetin välityksellä. Kaltoinkohtelija voi olla aikuinen tai toinen alaikäinen.

Seksuaalirikollisuudesta Suomessa

- Piilorikollisuutta - tietoon tulee vain pieni osa tehdyistä rikoksista
- Suomessa tehdään noin 10.000 raiskausta vuodessa ja vain murto-osa tulee ilmi
- Ei sen vähäisempi ongelma kuin muualla Euroopassa (one in five)
- 2000 –luvun loppupuolella ilmi tulleet rikokset lisääntyivät, esim. 2008 koko maassa lapsiin kohdistuvia seksuaalisen hyväksikäytön tapauksia 1027, lisäystä edelliseen vuoteen oli 27 tapausta. Nyt tapauksissa näyttäisi olevan laskua.

- Vuonna 2006 Väestöliitto toteutti nuorten seksuaaliterveystietotutkimuksen.
- Tutkimukseen vastasi anonymisti noin puolet Suomen 8-luokkalaisista tytöistä ja pojista (33 819 henkilöä).
- Pojista ilmoitti 6,2% ja 9,2 % tytöistä ilmoitti kokeneensa vasten tahtiaan kehon intiimialueiden koskettelua.
- Yhdyntään tai muuhun seksiin pakotettuja oli 4,1 % pojista ja 2,3 % tytöistä. (Kontula & Meriläinen 2007.)

Kokenut seksuaalista väkivaltaa joskus tai toistuvasti

Kokenut seksuaalista väkivaltaa joskus tai toistuvasti

Vakioimattomat prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokan oppilaista sekä lukion ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista vuosina 2013 - 2015.

	2013	2015
Peruskoulun pojat	9	7
Peruskoulun tytöt	20	12
Lukion pojat	6	5
Lukion tytöt	23	15
AOL pojat	11	7
AOL tytöt	33	22
Peruskoululaiset yhteensä	14	9
Lukiolaiset yhteensä	16	11
Ammatillisten oppilaitosten opiskelijat yhteensä	21	14
N	180 776	119 739

Esimerkkejä epäilyn herättäjistä

- lapsen käyttäytyminen/oireilu (sisält. mm. leikki-ilannehavainnot)
-> suos. konsultaatio
- **lapsen oma kertomus** (vakava epäily, kun spontaani kertomus ns neutraalille henkilölle)
- fyysiset löydökset
- lapsen yksittäiset, epätavalliset lausahdukset -> suos. konsultaatio
- jonkun muun kuin lapsen itsensä ilmaisema tieto
- hyväksikäyttöön viittaava materiaali

tallenteet

kirjoitukset (onko verrattavissa suulliseen kertomukseen)

piirroksiset -> suos. konsultaatio

- Seksuaalista kaltoinkohtelua ei voida todeta minkään tietyn fyysisen oireen perusteella
- Alle 16-vuotiaalla todetun raskauden tai sukupuolitaudin yhteydessä tulee arvioida seksuaalisen kaltoinkohtelun mahdollisuus.

(Duodecim: Käypä hoito, Lapsen seksuaalisen hyväksikäytön tutkimus, 2013)

Ennemerkkejä, seuraamuksia seksuaalisesta kaltoinkohtelusta

- Muuttunut käytös
- Vetäytyminen, ylivilkkaus, rajattomuus
- Mahdolliset merkit kehossa
- Yksilön rajojen rikkoontumisesta seuraa moninaisia pahan olon ja sairauden tunteita, koko elämää voi hallita hallitsemattomuuden tunne.
- Yölliset painajaiset saattavat olla jatkuvina seuralaisina, ihminen voi vetäytyä yksinäisyyteen ja oma arvo ihmisenä kyseenalaistuu, jolloin luottamus omaan itseeseen hupenee, puhumattakaan kyvystä olla toisen ihmisen läheisyydessä.
- Oman itsensä arvostamattomuuden puute voi johtaa yhä uudelleen kaltoinkohtelun kohteeksi.
- Syvä masennus ja yksinäisyys saattavat vallata mielen.
- Trauman kokeminen aiheuttaa myös hermostuneisuutta, univaikeuksia, painajaisia ja ruokahalun muutoksia. Trauman kokenut henkilö kokee edelleen keskittymisvaikeuksia, vatsakipuja, ärtyisyyttä, kiukkua, hänellä saattaa olla säpsähdysreaktiota ja toimintakyvyn heikkenemistä.

Seuraamuksia seksuaalisesta kaltoinkohtelusta

- Seksuaalista kaltoinkohtelua kokenut henkilö voi joutua hämmentäviin tilanteisiin myöhemmin elämässään, kun kehon kosketukset ja hyväilyt voivat nostaa esiin mielikuvia väkivaltaisista pakkotilanteista, joihin on liittynyt syvä hämmennys, häpeä ja kipu.
- Kokemuksia on vaikea ymmärtää ja selittää. Ahdistus ja kipu, joka voi olla fyysistä, henkistä tai sosiaalista tai kaikkia näitä, voi ajaa ihmisen itsetuhoisuuden partaalle.

Seksuaalisuutta loukkaavan väkivallan vaikutukset nuoren tai aikuisiän seksuaalisuuteen

Yliseksuaalistuminen

- Taipumus yliseksuaalista suhde miehiin
- Vaikea erottaa seksiä kiintymyksestä
- ”Rajua seksiä”, ei hellyyttä, ei rakkautta tai kiintymystä, seksi palkitsemisen väline
- Seksi itsetunnon kohottamisen väline
- Lyhyet, epätyytyttävät, tuskalliset ja tuhoisat suhteet
- Satunnaiset seksuaalisuhteet: isä/tytär inestien hyväksikäytetyillä taipumusta satunnaisiin suhteisiin

Seksuaalinen motivaatio puuttuu, aseksuaalisuus

- Kiinnostus seksiin: heikentynyt, vähäistä tai loppunut kokonaan
- Välttelevä seksi: seksin pelko, yhdynnän kokeminen kivuliaana ja ahdistavana, läheisyyden pelko, suhteen ristiriidat
- Seksuaaliset pelkotilat: tiettyjen ruumiinosien koskettelu, tiettyntyyppinen koskettelu, häiritsevät muistikuvat, esileikin tietyt piirteet voivat laukaista pelkoreaktion; hajut, tuoksut, vartalon muoto ja koko, sperman koskettelu
- Fysiologiset oireet: runsas hikoilu, huonovointisuus, ylenantaminen, ripuli, sydämentykytys
- Tilanteen hallinnan menettämisen pelko
- Mielihyvän inho

Seksuaalisuutta loukkaavan väkivallan vaikutukset nuoren tai aikuisiän seksuaalisuuteen

- Kaltoinkohtelun ja prostituution välillä on läheinen yhteys
- Seksuaalinen suuntautuminen: hämmennys omasta seksuaalisuudesta, ei voi hyväksyä omaa seksuaalisuutta vaikka toteuttaa sitä , raju muuttuminen, miehillä taipumusta biseksuaalisuuteen
- Hyväksikäytetyn miehen vaikeudet: oma miehisuus hukassa, pettymys hyvään ja hellään äitiin (huora, madonna), satunnaiset sukupuoli-suhteet, prostituutio, hyväksikäyttäjä

Vahingollisia myyttejä

- Lapsi, joka ei vastustele fyysisesti aikuisten seksuaalista lähentelyä, haluaa sitä
- Opetetaan lapselle
- Lapset eivät kerro, koska he nauttivat sukupuolisesta suhteesta aikuisen kanssa
- Jos vain koskettelee, siitä ei koidu mitään haittaa lapselle

Juridisia seikkoja

- Suomen **perustuslaissa** säädetään jokaisen henkilön fyysisestä ja psyykkisestä koskemattomuudesta (7 §). Lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä säädetään **rikoslain** 20. ja 21. luvuissa. Rikoslain mukaan suojaikäraja on 16 v., perheen sisällä 18 v. Törkeäksi hyväksikäytöksi (7 §) määritetään tapaukset, joissa teko voi aiheuttaa uhrille hänen ikänsä ja kehitystasonsa takia erityistä vahinkoa tai kun rikos tehdään erityisen nöyryyttävällä tai muuten erityisen vahingoittavalla tavalla sekä teot, jotka tuottavat lapselle erityistä vahinkoa hänen tekijää kohtaan tuntemansa erityisen luottamuksen tai muuten tekijästä riippuvaisen asemansa vuoksi ja rikos on kokonaisuudessaan arvostellen törkeä.
- **Lastensuojelulaki**
- **8 LUKU**
- **Erinäiset säännökset**
- **40 § Ilmoitusvelvollisuus**
- Jos sosiaali- ja terveydenhuollon, koulutoimen, poliisitoimen tai seurakunnan palveluksessa taikka luottamustoimessa oleva henkilö on virkaa tai tointa hoitaessaan saanut tietää ilmeisestä perhe- ja yksilökohtaisen lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta, hänen on ilmoitettava asiasta viipymättä sosiaalilautakunnalle ja poliisille.

Lähteitä

- Heikinheimo, A., Tasola, S. 2004. Vain muistamalla voi unohtaa. Seksuaalisesti hyväksikäytettyjen naisten ryhmäterapia. Tie toipumiseen. Kopijyvä Oy. Jyväskylä.
- Brusila, P., Hyvärinen, S., Kallio, M., Porras, K. & Sandberg, T..Eikö se kuulu kenellekään? Rohkene kohdata seksuaalisesti kaltoinkohdeltu nuori.Väestöliitto. ISBN 978-952-226-016-1
- Väänänen, M. 2005. Seksuaalinen väkivalta. Teoksessa: Seksuaalisuus. Duodecim.
- www.tukinainen.fi
- www.vaestoliitto.fi